

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

**ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ НАЦІОНАЛЬНОЮ
ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
СЬОГОДЕННЯ**

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

27 жовтня 2023 року

м. Одеса

2023

**УДК 341.74(477)
В40**

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

**Дотримання прав і свобод людини Національною
поліцією України в умовах глобальних викликів
сьогодення:** матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції, м. Одеса, 27 жовтня 2023 р. – Одеса : ОДУВС,
2023. – 162 с.

**УДК 341.74(477)
В40**

© ОДУВС, 2023

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ ЦИВІЛЬНИМИ ОСОБАМИ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ВІДСІЧІ ТА СТРИМУВАННІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Пишна А.Г.

к. ю. н., доцент,

завідувач кафедри

адміністративної діяльності поліції

Одеського державного університету

внутрішніх справ

У зв'язку із введенням правового режиму воєнного стану в Україні виникла нагальна потреба залучення населення для участі у відсічі та стримуванні збройної агресії російської федерації проти України. Громадяни України, а також іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, отримали дозволи на право придбання, зберігання та носіння мисливської вогнепальної нарізної, гладкоствольної зброї та набоїв до неї на період дії воєнного стану в Україні.

У частині першій статті 65 Конституції України визначено, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України [1].

Відповідно до частини 3 статті 22 Закону України “Про основи національного спротиву” [2] члени добровольчих формувань територіальних громад мають право застосовувати під час виконання завдань територіальної оборони особисту мисливську зброю, стрілецьку зброю, інші види озброєння та боєприпаси до них у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1448 [3].

Так, під застосуванням особистої мисливської зброї, стрілецької зброї, інших видів озброєння та боєприпасів до них розуміється - ведення стрільби з особистої мисливської зброї, стрілецької зброї, інших видів озброєння членами добровольчих формувань під час виконання завдань територіальної оборони, в тому числі здійснення індивідуальної самооборони та самооборони під час виконання завдань територіальної оборони.

Індивідуальна самооборона - застосування членом добровольчого формування особистої мисливської зброї, стрілецької зброї, інших видів озброєння під час виконання завдань територіальної оборони для захисту свого здоров'я і життя від нападу або загрози нападу, якщо в інший спосіб і за допомогою інших засобів захистити себе в такій ситуації неможливо.

Самооборона - застосування членами добровольчих формувань особистої мисливської зброї, стрілецької зброї, інших видів озброєння та боєприпасів до них під час виконання завдань територіальної оборони для захисту від нападу або загрози нападу на об'єкти, що охороняються та/або обороняються ними,

якщо в інший спосіб і за допомогою інших засобів захистити їх у такій ситуації неможливо.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2022 № 488 визначено процедуру застосування громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, вогнепальної зброї і боєприпасів до неї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану [4]. Цивільні особи, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України, під час застосування вогнепальної зброї повинні керуватися принципами, що ґрунтуються на загальновизнаних нормах міжнародного гуманітарного права, а саме: неминучості; військової необхідності та пропорційності. Застосування вогнепальної зброї повинне здійснюватися тільки таким чином, щоб заподіяти мінімальну шкоду в кожній конкретній ситуації.

Наказом МВС України від 01.03.2022 № 170 [5] було визначено особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану. Тимчасово під час дії в Україні правового режиму воєнного стану дозволяється видача уповноваженими підрозділами Національної поліції України громадянам дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської вогнепальної нарізної, гладкоствольної зброї та набоїв до неї.

Такий дозвіл видається на строк дії правового режиму воєнного стану. Не пізніше 10 днів після припинення або скасування дії воєнного стану в Україні громадяни зобов'язані здати до органів поліції вогнепальну зброю для реалізації, або оформити її за наявності підстав та з дотриманням умов, визначених Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622 [6].

У разі анулювання відповідного дозволу власник зобов'язаний здати зброю (за наявності - основні частини зброї) чи пристрій, патрони і боєприпаси до них до органу поліції та прийняти рішення щодо подальшого її переоформлення чи реалізації. У разі незгоди власника з рішенням органу поліції про анулювання зазначеного дозволу матеріали передаються до суду для вирішення питання щодо примусового вилучення зброї, основних частин зброї, пристроїв, патронів і боєприпасів до них.

23 червня 2023 року почала працювати функціональна підсистема «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ. Метою обробки інформації в Єдиному реєстрі зброї є: ідентифікація предметів або вибухових матеріалів; автоматизація процесів інформаційного, довідкового, організаційного та технологічного забезпечення у сфері обігу предметів та вибухових матеріалів, фіксації фактів викрадень та втрат предметів та вибухових

матеріалів; забезпечення державою ефективного контролю у сфері обігу предметів та вибухових матеріалів, запобігання викраденням та втратам предметів та вибухових матеріалів; сприяння своєчасності прийняття управлінських рішень у сфері обігу предметів та вибухових матеріалів та за фактами викрадень і втрат предметів та вибухових матеріалів [7].

Тільки за перші три місяця з початку функціонування Єдиного реєстру зброї громадянами України було подано 57272 заяви на отримання дозволів на зброю, з яких 49977 прийнято рішення про надання відповідних дозволів; 30093 особи зареєструвались у «Єдиному вікні громадянина» [8].

Завдяки доступності зазначених послуг можна дистанційно подати заяви про надання дозволу на придбання вогнепальної мисливської зброї, основних частин зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї, пристроїв; Подати заяву на зміну місця проживання; продовження строку дії дозволу; надання направлення на комісійний продаж; перевезення (вивезення-ввезення) через митний кордон України; отримати витяг з Єдиного реєстру зброї, тощо [9].

Таким чином, завдяки впровадженню функціональної підсистеми «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ забезпечується дієвий механізм контролю з боку держави за дотриманням порядку застосування зброї цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України. Але на даний час на території України перебуває значна кількість незареєстрованої зброї, яка була ввезена з непідконтрольної Україні території. Також необхідно врахувати проблемні питання, які виникають під час перевірки дотримання правил дозвільної системи на деокупованих територіях, зокрема відсутність баз даних власників зброї, втрата дозволів на право зберігання зброї, зникнення власника зброї безвісти за особливих обставин, викрадення, або руйнування приміщень, де зберігалась зброя та боєприпаси до неї, тощо.

Література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4384>.
2. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.
3. Про затвердження Порядку застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї, стрілецької зброї, інших видів озброєння та боєприпасів до них під час виконання завдань територіальної оборони: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1448. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1448-2021-%D0%BF#Text>.
4. Про затвердження Порядку застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2022 р. № 448. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2022-%D0%BF#Text>.

5. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану: наказ МВС України від 01.03.2022 № 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-22#Text>.

6. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>.

7. Про затвердження Положення про функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ: наказ МВС України від 10.01.2022 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-22#Text>.

8. Офіційний Телеграм-канал Міністерства внутрішніх справ України. URL: https://t.me/mvs_ukraine.

9. Єдине вікно для громадян. URL: <https://service>.

**ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ІНОЗЕМНИМИ ДЕРЖАВАМИ:
ЗОВНІШНЯ ТА ВНУТРІШНЯ БЕЗПЕКА.....90**

Масоха В. О., Юр'єв Д.С.

**ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
ЩОДО ПРОТИДІЇ СЕКСУАЛЬНОМУ НАСИЛЬСТВУ, ПОВ'ЯЗАНОМУ ЗІ
ЗБРОЙНИМ КОНФЛІКТОМ В УКРАЇНІ.....92**

Мельниченко І. Д., Руфанова В. М.

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ
ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЛУЖБОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В
ПОЛІЦІЇ.....95**

Мерденов Ю. В., Швець Д.В.

**ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК
СУБ'ЄКТА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....99**

Нікітін А.А.

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ
ПРАВ ЛЮДИНИ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ.....102**

Павлютін Ю. М.

**УЧАСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СТВОРЕННІ БЕЗБАР'ЄРНОГО
ПРОСТОРУ В УКРАЇНІ.....105**

Петкер І. Р., Берендєєва А. І.

**ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ ЦИВІЛЬНИМИ ОСОБАМИ,
ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ВІДСІЧІ ТА СТРИМУВАННІ ЗБРОЙНОЇ
АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....108**

Пишна А.Г.

**ЧИ Є ПУБЛІЧНА ОБРАЗА ОСОБИ, ВИСЛОВЛЕНА ПОЛІЦЕЙСЬКИМ
ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ НИМ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ, ПІДСТАВОЮ
ДЛЯ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ?.....111**

Попова С. О.

**ПРАКТИКА МІЖНАРОДНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ТРИБУНАЛІВ ЩОДО
ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ
СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА, ПОВ'ЯЗАНОГО ЗІ ЗБРОЙНИМ
КОНФЛІКТОМ.....114**

Руфанова В.М.